

Література

1. Fleurbaey M., Zuber S. Universal social welfare orderings and risk (June 17, 2021). DOI: <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3876726>
2. Румик І. Методологія наукового оцінювання добробуту населення: структурний аналіз макроекономічних індикаторів. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2025. № 1(77). С. 14-21. <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2025-77-14-21>
3. Waddock S. Wellbeing economics narratives for a sustainable future. *Humanistic Management Journal*. 2021. No 6(2). P. 151-167. DOI: <https://doi.org/10.1007/s41463-021-00107-z>

УДК 336.4

Костирко Л. А., д.е.н., професор,
Східноукраїнський національний університет
імені Володимира Даля, м. Київ, Україна

ТРАНСФОРМАЦІЯ ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА У ПОВОЄННОМУ ВІДНОВЛЕННІ ЕНЕРГЕТИЧНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ВИКЛИКИ

Сучасна парадигма відновлення національної економіки України вимагає докорінної зміни підходів до інноваційної політики, де ключову роль має відігравати синергія ресурсів держави та приватного капіталу. Найбільш гостро питання вибору ефективної моделі фінансової взаємодії постає в енергетичній сфері, що зазнала значних деструктивних впливів внаслідок військової агресії. Обсяг коштів, необхідних для відновлення енергосектору (68 млрд дол. США згідно зі звітом RDNA), суттєво перевищує можливості державного бюджету, що зумовлює стратегічний перехід до механізмів державно-приватного партнерства (ДПП) [1].

Успішна трансформація галузі можлива лише за умови імплементації механізмів ДПП, що інтегровані у європейський простір через стандарти ESG та вимоги директиви CSRD. Важливим кроком у забезпеченні цього процесу став новий Закон України «Про публічно-приватне партнерство» (№ 4510-IX), який набув чинності 31 жовтня 2025 року. Нова редакція закону спрямована на кардинальне спрощення бюрократичних процедур, створення дієвих гарантій

для приватних інвесторів та гармонізацію українського правового поля із законодавством ЄС у сфері публічних закупівель та концесій [2].

Застосування механізмів ДПП дозволяє залучати приватні інвестиції у розвиток децентралізованих енергосистем та впровадження інноваційних рішень, що відповідають міжнародним критеріям ESG (*Environmental, Social, Governance*). Це вимагає адаптації вітчизняного фінансового механізму до вимог європейських директив щодо нефінансової звітності та стандартів сталого фінансування. Аналіз поточної ситуації на основі моніторингу Міністерства економіки та даних Єдиного проєктного портфеля свідчить про поступове формування інституційного підґрунтя для залучення приватного капіталу в енергетичну інфраструктуру.

Новий етап активізації ДПП пов'язаний із впровадженням реформи управління публічними інвестиціями (РІМ) [3]. Інвестиційним планом на 2025 рік, схваленим Стратегічною інвестиційною радою, передбачено 54 млрд грн на фінансування енергетичних проєктів. Характерною особливістю плану є орієнтація на гібридне фінансування та державні гарантії. Це створює дієвий інструментарій для масштабування децентралізованої генерації та реалізації проєктів, що відповідають міжнародним вимогам сталого розвитку.

Протягом 2024–2025 років у вітчизняній практиці спостерігається чітка зміна фокусу: акцент у проєктах ДПП змістився з масштабних об'єктів на розбудову малої розподіленої енергетики (когенераційні установки, муніципальні сонячні станції). Така трансформація значною мірою зумовлена необхідністю оптимізації управління капіталом у складних макроекономічних умовах. З фінансової точки зору перехід до децентралізованої моделі забезпечує високу стійкість інвестиційної стратегії завдяки двом ключовим факторам.

По-перше, деконцентрація інвестицій через реалізацію великої кількості малих проєктів сприяє зниженню ризику для інвестора. Перехід від акумуляції капіталу у великих активах (ТЕС, ГЕС) до формування портфеля роззосереджених малопотужних об'єктів гарантує стабільність грошових потоків навіть за умови виходу з ладу окремих одиниць генерації.

По-друге, нижчий рівень капітальних витрат та стислі терміни реалізації (6–12 місяців) відкривають ринок для регіональних інвесторів і забезпечують швидку окупність. Це є критично важливим в умовах високої вартості капіталу, обмеженого кредитування та значних інфляційних ризиків воєнного стану.

Аналіз досвіду країн-лідерів у сфері ДПП, зокрема Великобританії, Німеччини, США та Франції, підтверджує високу адаптивність цього інструментарію до стратегічних потреб національної безпеки. Водночас успішні кейси інтеграції ДПП в інноваційні екосистеми Фінляндії, Ізраїлю, Китаю та Індії

демонструють можливість ефективної концентрації капіталу навколо високих технологій та енергоефективності. Імплементация зазначених моделей в Україні є необхідною передумовою формування стійкої енергетичної системи. Застосування моделей BOOT (*Build-Own-Operate-Transfer*) та довгострокових сервісних контрактів у проєктах ДПП суттєво зміцнює фінансову суб'єктність муніципалітетів. Завдяки цьому вони трансформуються з пасивних отримувачів бюджетних дотацій на активних стейкхолдерів та партнерів, здатних самостійно фінансувати енергонезалежність власної інфраструктури, що суттєво знижує навантаження на державний бюджет. Складність адміністрування муніципального майна у таких проєктах повністю компенсується прямою спрямованістю на енергетичну безпеку громади. Це створює умови для формування самодостатнього фінансового середовища на місцевому рівні, де енергетичні активи стають джерелом наповнення місцевих бюджетів та стимулом для локального економічного розвитку.

Трансформація фінансової моделі значною мірою зумовлена необхідністю оптимізації управління капіталом у складних макроекономічних умовах, де венчурне фінансування виступає каталізатором через ефективний розподіл технологічних ризиків та формування гібридної структури інвестицій. Державна підтримка розробок у сфері інтелектуальних мікромереж та систем зберігання енергії нівелює тягар некупних витрат приватного партнера, стимулюючи внутрішнє виробництво когенераційного обладнання. Такий підхід забезпечує перехід від лінійного бюджетного субсидування до моделі рециркуляції капіталу, за якої прибутки від успішних проєктів ДПП стають ресурсом для подальшого інвестування в енергетичну стійкість країни.

Важливим кроком у забезпеченні прозорості цього процесу є інтеграція нових інвестиційних концепцій у цифрову екосистему DREAM. Це дозволяє іноземним партнерам здійснювати моніторинг запитів громад у реальному часі, що відповідає європейським стандартам підзвітності та вимогам директиви щодо нефінансової звітності. Таким чином, трансформація фінансового механізму ДПП в енергетиці України еволюціонує у бік створення складної екосистеми, що поєднує цифрову прозорість, венчурні інструменти та децентралізовані моделі генерації. Перехід до малої розподіленої енергетики є не лише відповіддю на безпекові виклики, а й стратегічно виправданою фінансовою моделлю, що забезпечує гнучкість управління капіталом та сталий розвиток громад. Подолання воєнних ризиків через інституційні реформи та впровадження інструментів страхування капіталу є необхідною умовою для масштабного відновлення національної енергосистеми.

Література

1. Оновлена оцінка потреб України на відновлення та відбудову (RDNA3): пресреліз від 25 лют. 2025 р. Світовий банк. URL: <https://www.worldbank.org/uk/news/press-release/2025/02/25/updated-ukraine-recovery-and-reconstruction-needs-assessment-released> (дата звернення: 29.04.2026).
2. Про публічно-приватне партнерство : Закон України від 01.07.2010 № 2404-VI : станом на 06 берез. 2025 р. Відомості Верховної Ради України. 2025. № 43–45. Ст. 192. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4510-20#Text> (дата звернення: 29.04.2026).
3. Реформа управління публічними інвестиціями (РІМ) : вебсайт. *Міністерство розвитку громад та територій України*. 2025. 06 січня. URL: <https://mindev.gov.ua/proiekty/reforma-upravlinnia-publichnyumu-investytsiiamy-pim> (дата звернення: 29.04.2026).

УДК 336.71

Войчишин Т.Я., здобувач вищої освіти,
Університет Григорія Сковороди в
Переяславі, м. Переяслав, Україна

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РИНКУ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Ринок банківських послуг є однією з ключових складових фінансової системи держави, що забезпечує ефективний перерозподіл фінансових ресурсів, обслуговування економічних процесів та підтримку стабільності національної економіки. В умовах глобалізації, цифровізації та трансформаційних процесів, що відбуваються в Україні, особливого значення набуває дослідження сучасного стану та тенденцій розвитку банківського сектору.

Сучасний етап розвитку ринку банківських послуг в Україні характеризується високим рівнем динамічності, що зумовлено як внутрішніми, так і зовнішніми чинниками. До ключових внутрішніх факторів належать структурні зміни у банківській системі, впровадження новітніх фінансових технологій, підвищення вимог до якості банківських послуг та зростання конкуренції між фінансовими установами. Зовнішні чинники пов'язані з впливом глобальних фінансових тенденцій, інтеграційними процесами та кризовими явищами в економіці [1].